

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

ĮSAKYMAS DĖL GAMTINĖS IR VISUOMENINĖS GEOGRAFIJOS STUDIJŲ KRYPTČIŲ APRAŠO PATVIRTINIMO

2015 m. rugpjūčio 27 d. Nr. V-928
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 48 straipsnio 3 dalimi:

1. T v i r t i n u Gamtinės ir Visuomeninės geografijos studijų kryptčių aprašą (pridedama).
2. N u s t a t a u, kad aukštosios mokyklos savo vykdomas studijų programas turi suderinti su šio įsakymo 1 punktu patvirtintu Gamtinės ir Visuomeninės geografijos studijų kryptčių aprašu iki 2016 m. birželio 1 d.
3. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. liepos 16 d. įsakymą Nr. ISAK- 1158 „Dėl Studijų kryptčių reglamentų patvirtinimo“ (su visais Geografijos studijų kryptties reglamento pakeitimais ir papildymais).

Švietimo ir mokslo ministrė

Audronė Pitrienė

GAMTINĖS IR VISUOMENINĖS GEOGRAFIJOS STUDIJŲ KRYPTIŲ APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Gamtinės ir visuomeninės geografijos studijų kryptių (toliau kartu – Geografijos studijos) aprašu (toliau – Aprašas) reglamentuojami gamtinės geografijos ir visuomeninės geografijos studijų kryptių studijų programų specialieji reikalavimai.

2. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymu, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimą Nr. 535 „Dėl Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. lapkričio 21 d. įsakymą Nr. V-2212 „Dėl Studijų pakopų aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. balandžio 9 d. įsakymą Nr. V-501 „Dėl Laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. birželio 3 d. įsakymą Nr. V-826 „Dėl Magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. gruodžio 15 d. įsakymą Nr. V-2463 „Dėl Studijų krypties arba kryptių grupės aprašo rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. vasario 19 d. įsakymą Nr. V-222 „Dėl Studijų kryptis sudarančių šakų sąrašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 23 d. nutarimą Nr. 1749 „Dėl Studijų sričių ir kryptių, pagal kurias vyksta studijos aukštosiose mokyklose, sąrašo ir kvalifikacinių laipsnių sąrašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009 m. gegužės 15 d. įsakymą Nr. ISAK-1026 „Dėl Nuolatinės ir išštosinės studijų formų aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. gruodžio 23 d. įsakymą Nr. V-2538 „Dėl Rekomendacijų aukštųjų mokyklų dėstytojų darbo laiko sandarai patvirtinimo“, taip pat tarptautine geografijos studijų praktika, atspindėta tarptautinių ir nacionalinių geografinių organizacijų bei tarptautinio geografijos aukštojo mokslo tinklo HERODOT (<http://www.herodot.net/index.html>).

3. Aprašo reikalavimai taikomi universitetinėms pirmosios ir antrosios pakopų studijoms.

4. Aprašo tikslai:

4.1. Padėti aukštosioms mokykloms rengti, atnaujinti, pertvarkyti ir vertinti studijų programas;

4.2. Apibrėžti geografo profesiją ir formuoti profesinę savimonę, stiprinti jos mokslinį pagrindą, gerinti geografo profesijos įvaizdį visuomenėje;

4.3. Informuoti studentus ir darbdavius apie įgyjamas žinias ir gebėjimus;

4.4. Orientuoti studijų programas vertinančius šalies ir užsienio ekspertus, taip pat akredituojančias institucijas.

5. Aprašas taikomas:

5.1. Fizinių mokslų studijų srities gamtos mokslų kryptių grupės gamtinės geografijos kryptiai ir ją sudarančioms šakoms;

5.2. Socialinių mokslų studijų srities socialinių studijų kryptių grupės visuomeninės geografijos kryptiai ir ją sudarančioms šakoms.

6. Baigus geografijos studijas įgyjamos kvalifikacijos:

6.1. Baigus universitetines pirmosios pakopos gamtinės geografijos arba visuomeninės geografijos krypties (arba vienai iš jų priskirtos šakos) studijas, įgyjamas atitinkamai gamtinės geografijos (arba jai priskirtos šakos ar šakų) arba visuomeninės geografijos (arba jai priskirtos

šakos ar šakų) bakalauro kvalifikacinis laipsnis, liudijamas aukštosios mokyklos išduodamu bakalauro diplomu;

6.2. Baigus universitetines antrosios pakopos gamtinės geografijos arba visuomeninės geografijos krypties (arba vienai iš jų priskirtos šakos ar šakų) studijas, įgyjamas atitinkamai gamtinės geografijos (arba jai priskirtos šakos ar šakų) arba visuomeninės geografijos (arba jai priskirtos šakos ar šakų) magistro kvalifikacinis laipsnis, liudijamas aukštosios mokyklos išduodamu magistro diplomu.

7. Geografijos studijos gali būti organizuojamos nuolatine ir išstęstine forma.

8. Geografijos studijose dviejų krypčių (pagrindinės ir gretutinės) studijų programos, kurias baigus suteikiamas dvigubas pagrindinės krypties (šakos) ir gretutinės krypties (šakos) kvalifikacinis laipsnis, organizuojamos tarp geografijos studijų krypčių, taip pat su biomedicinos, fizinių, humanitarinių, socialinių ar technologijos studijų srities programomis, kurių suteikiamos kvalifikacijos papildo viena kitą įgyjamomis kompetencijomis. Gretutinių studijų krypčių (šakų) sąrašas tvirtinamas aukštosios mokyklos nustatyta tvarka.

9. Studijas organizuojant skirtingomis formomis, to paties kvalifikacinio laipsnio studijų programų sandara, apimtis, studijų turinys ir rezultatai turi nesiskirti.

10. Sudarant geografijos studijų programas, rekomenduojama laikytis šių nuostatų dėl jų sudėties:

10.1. Pirmosios pakopos studijose 15–20 procentų kreditų turi sudaryti studijų krypties pagrindų dalykai, skirti suteikti žinioms ir ugdyti gamtos ir visuomenės raidos dėsnių suvokimo gebėjimus, 50–60 procentų – studijų krypties dalykai, skirti suteikti žinioms ir gebėjimams gamtos ir socialinių reiškinių erdvinės sklaidos, paplitimo dėsningumų, juos lemiančių priežasčių ir sąveikos srityse, 20–50 procentų – specializacijos gilinimo arba plėtojimo dalykai (įskaitant kartografiją, geoinformacines sistemas, baigiamuosius darbus, projektus ir praktiką), ne mažiau kaip 5 procentus – bendrųjų universitetinių studijų dalykai;

10.2. Antrosios pakopos studijose ne mažiau kaip 50 procentų kreditų turi sudaryti aukšto metodologinio, probleminio ar inovacinio lygio studijų krypties dalykai, ne daugiau kaip 25 procentus – pasirenkamieji arba kitos krypties dalykai, ne mažiau kaip 25 procentus – baigiamasis darbas (projektas) ir praktika.

11. Bendrieji priėmimo į geografijos studijas reikalavimai yra šie:

11.1. Į gamtinės geografijos/ visuomeninės geografijos studijų krypties pirmosios pakopos studijas konkurso būdu priimami ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą turintys asmenys, atsižvelgiant į mokymosi rezultatus, stojamuosius egzaminus ar kitus aukštosios mokyklos nustatytus kriterijus. Konkursinių mokomųjų dalykų pagal studijų kryptis sąrašą ir konkursinio balo sudarymo principus, mažiausią stojamąjį balą ir kitus kriterijus, įvertinus studentų atstovybei, nustato aukštosios mokyklos ir skelbia ne vėliau kaip prieš 2 metus iki atitinkamų mokslo metų pradžios;

11.2. Rekomenduojama, kad į antrosios pakopos studijas priimami asmenys būtų įgiję ne žemesnį kaip bakalauro kvalifikacinį laipsnį geografijos studijų arba biomedicinos, fizinių, humanitarinių, socialinių ar technologijos studijų sričių programose. Pirmosios pakopos studijose pasiekti studijų rezultatai turi užtikrinti gebėjimą studijuoti geografijos magistrantūros studijų programose, todėl geografijos magistro studijas vydančios aukštosios mokyklos įvertina savo organizuojamų studijų pobūdį ir nustato tiesiogiai ar su papildomosiomis studijomis teikiamų priimti bakalauro studijų krypčių sąrašus.

12. Suteikiamas bakalauro laipsnis atitinka šeštąjį Lietuvos kvalifikacijų sandaros ir Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos lygmenį; magistro laipsnis – septintąjį Lietuvos kvalifikacijų sandaros ir Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos lygmenį.

II SKYRIUS

STUDIJŲ KRYPTIŲ SAMPRATA IR APRĖPTIS

13. Geografija yra mokslų sistema, kurioje nagrinėjamos Žemės geosferos ir jų sąveikos, Žemės paviršiaus kontaktinėje zonoje (geografiniame apvalkale) vykstančių gamtinių procesų bei visuomenės veiklos erdvinė raiška ir ją atspindinčių teritorinių morfostruktūrų, geosistemų, taip pat antropoeikosistemų formavimasis bei raida.

14. Šiuolaikinį geografinį pažinimą sudaro:

14.1. Geografijos teorinis branduolys, apimantis geografijos metodologiją, erdvines struktūras integruojančią kraštovaizdžio geografiją ir gamtinę-visuomeninę prigimtį išreiškiančią bendrąją gamtinę ir bendrąją visuomenės geografiją;

14.2. Jungiamasis geosferiškai diferencijuotas komponentinių-sektorinių gamtinių ir visuomeninių geografinių disciplinų kompleksų blokas;

14.3. Geografinio pažinimo interesų periferijoje esantys fiziniai, biomedicinos, socialiniai ir humanitariniai mokslai ar jų dalys. Geografijos mokslų sistema ir kiekviena geografinė disciplina turi savo teorinį, istorinį, regioninį ir taikomąjį skyrius, kuriuose tyrimo objektas interpretuojamas sąveikų, apibendrinimo, raidos, pasiskirstymo ir galimo panaudojimo požiūriais.

15. Geografijos studijų paskirtis:

15.1. Pirmosios pakopos studijomis rengiami geografinį išsilavinimą turintys mokslinio tyrimo, aplinkosaugos ir kraštotvarkos specialistai, gebantys suprasti geosferų, kraštovaizdžio, visuomenės ir ūkio sistemų formavimosi, raidos ir erdvės diferenciacijos pasaulyje ir Lietuvoje dėsningumus, taikyti analitinius metodus ir informacines technologijas, išmanantys bendrąsias tvaraus vystymosi, aplinkos apsaugos nuostatas, suprantančius mokymosi visą gyvenimą svarbą ir galinčius tęsti studijas magistratūroje.

15.2. Antrosios pakopos studijomis rengiami geografinį išsilavinimą turintys specialistai, suteikiant gebėjimų, reikalingų darbui įvairiose su geografinio pobūdžio problemų sprendimu susijusių tyrimo, teritorijų planavimo ir jų priežiūros srityse, gamtonaudos, aplinkosaugos ir ūkinių bei valdymo institucijų sistemoje, taip pat studijoms doktorantūroje; parengti specialistai turi gebėti spręsti esamas ir naujas geografinio ir kraštotvarkinio pobūdžio problemas.

16. Bendrieji geografijos studijų tikslai:

16.1. Pirmojoje studijų pakopoje siekiama:

16.1.1. Ugdyti geografijos studijų kryptių ar šakų specialistus, įgijusius reikiamą kiekį žinių ir motyvaciją, kad galėtų dirbti pagal įgytą kvalifikaciją, toliau studijuoti ar mokytis;

16.1.2. Suteikti galimybę studentams įgyti integruotą geografinę kompetenciją;

16.1.3. Suteikti žinių ir gebėjimų, reikalingų aplinkotyrimo ir aplinkosauginio mąstymo paradigmai formuoti;

16.1.4. Ugdyti kritinį požiūrį ir pilietinės atsakomybės už Žemę ir savo šalį jausmą;

16.1.5. Skatinti studentų domėjimąsi aktualiomis tarpdisciplininėmis akademinėmis problemomis.

16.2. Antrojoje studijų pakopoje siekiama:

16.2.1. Išplėsti ir pagilinti studentų bendrąją geografinės krypties kompetenciją;

16.2.2. Suteikti žinių ir gebėjimų, reikalingų įvairioms geografinio ir kraštotvarkinio pobūdžio problemoms spręsti;

16.2.3. Išugdyti gebėjimus dirbti mokslinį darbą;

16.2.4. Ugdyti konstruktyvų sisteminį mąstymą, perspektyvinį požiūrį, projektavimo įgūdžius ir pilietinės atsakomybės jausmą;

16.2.5. Kartu su socialiniais partneriais paruošti globaliai mąstančius specialistus, kurie galėtų sėkmingai integruotis į Europos ir pasaulio bendruomenę.

17. Geografijos studijų kryptių grupės studijų rezultatai nukreipti į universitetinių studijų išugdomas kompetencijas. Geografijos studijų kryptių grupės programų siekinių sudėtingumo lygis atitinka Nacionalinėje kvalifikacijų sandaroje ir Europos kvalifikacijų sąraše aprašytus kvalifikacinius reikalavimus. Geografijos studijų kryptių grupės studijų rezultatai orientuoti į naujausių darbo arba mokymosi srities žinių, reikalaujančių kritinio teorijų ir principų supratimo, pažintinių ir praktinių gebėjimų – profesinio meistriškumo ir mokėjimo dirbti naujoviškai, įgijimą.

Jie reikalingi sprendžiant sudėtingas, prognozuojamas ir nenuspėjamas geografinės profesinės veiklos bei mokymosi problemas.

III SKYRIUS

BENDRIEJI IR SPECIALIEJI STUDIJŲ REZULTATAI

18. Bet kuri geografinės studijų krypties grupės studijų programa, jos turinys ir vykdymas turi užtikrinti, kad absolventas sukaupytų pakankamai žinių, gebėtų pažinti ir suvokti geografinius reiškinius, taikyti žinias praktinėje ir profesinėje veikloje, mokėtų veikti ne vien su geografija susijusiose srityse.

19. Pirmosios studijų pakopos (bakalauro) studijų rezultatai – įgyjamos bazinės žinios ir gebėjimai:

19.1. Žinios, jų taikymas:

19.1.1. Turi fundamentaliųjų žinių apie gamtos (gamtinės geografinės krypties) ar visuomenės (visuomeninės geografinės krypties) reiškinius, jų kokybinę ir kiekybinę išraišką;

19.1.2. Turi geografinės žinių – geografinių sąvokų, reiškinių ir procesų apibrėžčių, žinių apie gamtinių ir antropogeninių geosferų raidos ir sąveikos dėsningumus, reiškinių sąveiką, procesų kryptingumą ir intensyvumą, formalių inventorizacinių žinių apie geografinius objektus;

19.1.3. Turi humanitarinių mokslų žinių geografinės studijų krypties grupės profesijos tikslams pasiekti, mokslinei filosofinei pasaulėžiūrai formuoti, erudicijai įgyti ir saviraiškai ugdyti;

19.1.4. Turi žinių apie geografinius tyrimo metodus, geografinės informacinės sistemas (GIS), kartografinės, matematinės ir kitos geografinės informacijos gavimą, jos analizę bei interpretavimo metodologiją;

19.1.5. Turi žinių apie gamtinių ir visuomeninių reiškinių erdvinės integracijos ir diferenciacijos dėsningumus, geografinės aplinkos ir kraštovaizdžio elementų abipusius ryšius, apie geografinėje aplinkoje vykstančius dinامينius procesus ir ciklus įvairaus erdvinio mastelio geosistemose (gamtinės geografinės krypties) ar sociosistemose (visuomeninės geografinės krypties), jų įtaka žmonijai (žmonių ūkinei veiklai);

19.1.6. Žino gamtos (gamtinės geografinės krypties) ar visuomenės pokyčius (visuomeninės geografinės krypties) ir sąveiką erdvėje ir laike, kritinį pokyčių mastą, jų prognozę;

19.1.7. Turi žinių apie geografinių sferų stebėseną, jų tyrimo, modeliavimo ir prognozių sudarymo metodus;

19.1.8. Taiko žinias nuosekliai ir kritiškai vertinant susiformavusius skirtumus gamtinėje (gamtinės geografinės krypties) arba socialinėje (visuomeninės geografinės krypties) aplinkoje, taikant teorijas, keliant hipotezes, formuluojant paaiškinimus, išryškinant koncepcijų pranašumus ir trūkumus;

19.1.9. Taiko žinias identifikuojant ir analizuojant naujas studijų sričių mokslinių tyrimų problemas, planuojant jų sprendimo strategiją, derinant teorijos ir praktikos elementus, realizuojant pragmatines įžvalgas.

19.2. Gebėjimai atlikti tyrimus:

19.2.1. Turi tyrimų ir eksperimentų planavimo įgūdžius, geba formuluoti tyrimų problemą, parinkti metodiką ir tyrimų įrangą, saugiai atlikti tyrimus;

19.2.2. Geba taikyti naujausius geografinius tyrimų metodus, bendruosius fizinių (gamtinės geografinės krypties) ar socialinių mokslų (visuomeninės geografinės krypties) principus, analizuojant geosferose (gamtinės geografinės krypties) ar antroposferoje (visuomeninės geografinės krypties) vykstančius procesus vietiniu, regioniniu ir globaliu lygmenimis;

19.2.3. Geba stebėti ir matuoti kiekybinio bei kokybinio pobūdžio gamtinius (gamtinės geografinės krypties) ar socialinius reiškinius (visuomeninės geografinės krypties), savarankiškai atlikti natūrinius stebėjimus, dokumentuoti informaciją, pateikti tyrimų ataskaitas.

19.3. Specialieji gebėjimai:

19.3.1. Geba analizuoti mokslines publikacijas, naudotis duomenų bazėmis, laboratorine įranga, eksperimentinėmis sistemomis ir kitais informacijos šaltiniais;

19.3.2. Geba apdoroti, vertinti, analizuoti ir interpretuoti duomenis, apibendrinti konkrečios temos informaciją;

19.3.3. Geba suvokti teorinius principus, kuriais pagrįstos naujai kuriamos tyrimų metodologijos ir technologijos;

19.3.4. Geba įvertinti priimamus sprendimus holistiškai, subalansuojant sąnaudas, naudą, saugumą, kokybę, patikimumą ir poveikį aplinkai;

19.3.5. Supranta naujus ir reikšmingus mokslinius darbus ir vystymosi kryptis mokslo srityse;

19.3.6. Geba vykdyti teritorinių procesų ekspertizę, planuoti, reguliuoti ir valdyti gamtotvarkinę (gamtinės geografijos kryptyje) ar socialinę ir ekonominę veiklą (visuomeninės geografijos kryptyje);

19.3.7. Geba kurti reiškinių ir procesų erdvinės sklaidos žemėlapius, kaupti, struktūrizuoti ir analizuoti geoinformacinius duomenis, taikant GIS technologijas, matematinius ir statistinius metodus;

19.3.8. Geba organizuoti, vykdyti ir koordinuoti projektavimo darbus.

19.4. Socialiniai gebėjimai:

19.4.1. Geba atsakingai vertinti visuomenės gyvenimo socialinius, kultūrinius, ekonominius ir politinius rodiklius bei pokyčius, visuomenės ir gamtos sąveiką;

19.4.2. Geba įvertinti priimamus sprendimus etiniu, teisiniu, socialiniu, ekonominiu ir saugos požiūriais;

19.4.3. Geba dirbti ir prisitaikyti kintančiose (dinamiškose) ar naujose situacijose, dirbti komandoje;

19.4.4. Geba visuomenei pateikti praktinius savo darbo rezultatus ir organizuoti sėkmingą jų realizavimą rinkos ekonomikos sąlygomis.

19.5. Asmeniniai gebėjimai:

19.5.1. Geba formuluoti argumentus, raštu ir žodžiu pristatyti skirtingoms klausytojų auditorijoms tyrimo rezultatus ir išvadas;

19.5.2. Geba susirasti informaciją iš pirminių ir antrinių šaltinių, įskaitant operatyvinės informacijos paiešką, geba sisteminti ir struktūrizuoti informaciją;

19.5.3. Geba naudotis teisės aktais ir kitais dokumentais, vadovautis jais praktinėje veikloje;

19.5.4. Geba įvertinti matematinę, statistinę analizę, duomenų tikslumą, informacijos apibendrinimą ir vizualinį jos pateikimą;

19.5.5. Turi informacinių technologijų naudojimo įgūdžius: naudojami informacijos tinklais ir duomenų bazėmis; rengia kompiuterinę grafinę dokumentaciją;

19.5.6. Turi laiko tvarkymo ir organizacinius įgūdžius, rašytinės komunikacijos gebėjimus, darbų verbalinio pristatymo ir gynimo gebėjimus;

19.5.7. Turi savarankiško studijavimo gebėjimus, reikalingus nuolatiniam profesiniam tobulėjimui užtikrinti;

19.5.8. Geba bendrauti ir perteikti dalyko žinias ir terminiją taisyklinga lietuvių kalba žodine ir rašytine forma, taip pat bendrauti dalyko klausimais bent viena užsienio kalba.

20. Antrosios studijų pakopos (magistrantūros) studijų rezultatai – įgyjamos gilesnės pasirinktos geografijos šakos žinios ir gebėjimai arba išplėstinė gretimų kryptių kompetencija:

20.1. Žinios, jų taikymas:

20.1.1. Žino apie kraštovaizdžio ir geosistemų pažinimo paradigmas, šiuolaikinius geografinėje aplinkoje vykstančių dinaminių procesų ar jų ciklų ypatumus;

20.1.2. Žino apie gamtinių (gamtinės geografijos kryptyje) ar visuomeninių (visuomeninės geografijos kryptyje) reiškinių bei kraštovaizdžio erdvinės diferenciacijos, ypač Lietuvoje, Baltijos regione ir Europoje, ypatumus ir jų įtaką visuomenės raidai;

20.1.3. Žino apie gamtinių (gamtinės geografijos kryptyje) ar visuomeninių (visuomeninės geografijos kryptyje) geografinės aplinkos ir kraštovaizdžio elementų abipusius ryšius ir jų sukeliamas problemas;

20.1.4. Žino apie naujausias teorijas ir paradigmas specializuotose sisteminėse gamtos (gamtinės geografijos kryptyje) ir visuomenės (visuomeninės geografijos kryptyje) geografijos šakose;

20.1.5. Žino apie gamtos (gamtinės geografijos kryptyje) ar visuomenės (visuomeninės geografijos kryptyje) pokyčių ir sąveikos erdvėje bei laike prognozavimo būdus, jų panaudojimą ir taikymą sprendžiant praktinius uždavinius;

20.1.6. Turi bendrą supratimą apie krašto tvarkymą, aplinkos formavimą, valdymą ir aplinkosaugą;

20.1.7. Pažįsta geografinių informacinių sistemų (toliau - GIS), kartografinės, matematinės ir kitos geografinės informacijos gavimo, analizės ir interpretavimo metodologijas;

20.1.8. Geba taikyti geografines žinias atliekant gamtinių (gamtinės geografijos kryptyje) ar visuomeninių procesų (visuomeninės geografijos kryptyje) ekspertizę, reguliuojant gamtonaudos (gamtinės geografijos kryptyje) ar socialinę-ekonominę veiklą (visuomeninės geografijos kryptyje), valdant ir planuojant.

20.2. Gebėjimai atlikti tyrimus:

20.2.1. Geba analizuoti teritorinius reiškinius remiantis vienu ar keliais teoriniais požiūriais, derinant teoriją ir praktiką, kompleksiskai naudoti įvairius geografinės analizės metodus, GIS, matematinius modelius, statistinius metodus ir analitinio darbo įgūdžius;

20.2.2. Geba planuoti, organizuoti ir vykdyti taikomuosius teritorijos tyrimus, parengti jų ataskaitas ir pristatyti juos visuomenei.

20.3. Specialieji gebėjimai:

20.3.1. Geba nustatyti teorijų, aiškinimų ir politinių gamtosauginių koncepcijų pranašumus ir trūkumus;

20.3.2. Geba nuosekliai ir kritiškai vertinti susiformavusius skirtumus žmonijos pasaulyje ir jos gyvenamojoje aplinkoje;

20.3.3. Turi patikimą gamtosauginę (gamtinės geografijos kryptyje) ar socialinę-ekonominę (visuomeninės geografijos kryptyje) ir kraštotvarkinę orientaciją;

20.3.4. Moka sistemiškai mąstyti, integruoti idėjas, kelti hipotezes, koncepcijas ir tyrimo uždavinius, kritiškai analizuoti duomenis ir projektus;

20.3.5. Geba planuoti teritorijų naudojimą, kraštovaizdžio formavimo ir apsaugos priemones;

20.3.6. Geba kartografuoti taikant modernias technologijas, naudoti kartografinius, analitinius statistinius metodus ir GIS technologijas atliekant tyrimus;

20.3.7. Geba taikyti skaitmeninius matematinius modelius vertinant gamtinius (gamtinės geografijos kryptyje) ar visuomeninius procesus (visuomeninės geografijos kryptyje).

20.4. Socialiniai gebėjimai:

20.4.1. Geba derinti savarankišką ir grupinį darbą, turi organizacinius gebėjimus;

20.4.2. Turi esminius karjeros planavimo gebėjimus ir moka bendrauti nacionalinėje bei tarptautinėje erdvėje;

20.4.3. Yra pilietiškai aktyvus.

20.5. Asmeniniai gebėjimai:

20.5.1. Turi perspektyvinį ir loginį mąstymą, geba formalizuoti ir modeliuoti;

20.5.2. Geba įvertinti kokybinę ir kiekybinę informaciją, atlikti vertinimą, kai trūksta informacijos arba ji yra prieštaringa;

20.5.3. Geba analizuoti ir kritiškai vertinti teisės aktus ir kitus dokumentus;

20.5.4. Geba analizuoti problemas, formuluoti išvadas ir racionalius argumentus, priimti sprendimus, rašyti tyrimo ataskaitas, rengti mokslinius straipsnius;

20.5.5. Yra atsakingas, kūrybiškas, novatoriškas, entuziastingas, drausmingas, motyvuotas;

20.5.6. Geba studijuoti, siekiant tobulėti profesinėje srityje;

20.5.7. Geba profesinėje veikloje vartoti taisyklingą lietuvių kalbą žodžiu ir raštu.

IV SKYRIUS

DĖSTYMAS, STUDIJAVIMAS IR VERTINIMAS

21. Dėstymas turi būti pagrįstas nuolatiniu naujausių pasiekimų integravimu į studijų procesą. Geografijos studijų programos vykdymo pagrindas yra kompetentingi ir kvalifikuoti dėstytojai, siekiantys išmokyti studentą mokytis ir sisteminti žinias, gebantys tobulinti dėstymo ir studijavimo turinį, pasirinkti tinkamus į studentą orientuoto dėstymo ir pasiekimų vertinimo metodus, kurti naujus, veiksmingesnius mokymo metodus, ugdyti mokymosi visą gyvenimą siekį.

22. Dėstymas (mokymas) turi būti pagrįstas fundamentaliomis geografijos žiniomis ir naujausių geografijos mokslo pasiekimų turiniu. Dėstymo metodai turi plėsti geografijos konceptualių pagrindų supratimą, būti adekvatūs esamų geografijos mokslo pasiekimų perteikimo galimybei, suteikti studijų programos tikslams pasiekti būtinas žinias ir gebėjimus, didinti profesinį kompetentingumą.

23. Dėstymo metodai turi derėti su mokymosi visą gyvenimą (nenutrūkstamo mokymosi) koncepcija, kuri reikalauja ir studijų procese skatinti mokymosi visą gyvenimą plėtojimą, tad studentai per studijas turi būti rengiami ir skatinami įgyti mokėjimo mokytis įgūdžių. Didaktinė sistema turi orientuoti studijavimą į studento gebėjimo mokytis ugdymą remiantis aktualiomis geografijos žiniomis.

24. Dėstymas ir studijavimas (mokymasis) turi būti pagrįsti aiškiais dėstytojo suformuluotais ir studento susiformuotais tikslais, atitinkančiais studijų programos tikslus ir studijų rezultatus. Dėstymo metodai turi būti efektyvūs, įvairūs, taikomi efektyviai panaudojant esamas galimybes ir įrangą. Mokymasis turi būti orientuotas į žinių sisteminimą, erdvinį jų suvokimą, teritorinių sistemų ir jų tarpusavio sąveikos pažinimą ir modeliavimą.

25. Studijų metodų (dėstymo ir studijavimo) pasirinkimas turi užtikrinti studijų rezultatų pasiekimo galimybę. Gali būti taikomi bendrieji ir specialieji studijų metodai: aktyvūs (problemų analizės ir sprendimų užsiėmimai, mokomoji ir profesinė praktika, ataskaitos ar pranešimo rengimas, diskusija, projektinė veikla, tiriamasis darbas ir kiti į aktyvų, savarankišką studentų studijavimą orientuoti metodai), interaktyvūs (dalyko elektroniniai mokymo kursai, konferencijos, naudojant virtualią aplinką, mokymo medžiagos internetinius puslapius, vaizdo paskaitų produktus), pasyvūs (paskaitos, pratybos, seminarai ir kiti tradicinei studijų koncepcijai priskiriami metodai), taip pat kartografinės analizės, teminio ir topografinio kartografavimo, GIS panaudojimo, lauko tyrimų metodai. Skirtingų pakopų studijose gali būti taikomi tie patys metodai, tik skiriasi pateikiamos užduoties turinys, sudėtingumo laipsnis, studento savarankiškumo raiška ir kita.

26. Aukštoji mokykla, nustatydamą vertinimo tvarką, suteikia dėstytojui teisę rinktis vertinimo metodus. Studento studijuojamo dalyko studijų rezultatai vertinami pagal dešimties balų vertinimo sistemą. Geografijos studijų pasiekimų vertinimo sistema turi leisti stebėti pažangą, siekiant numatyto rezultato, laiku pastebėti nukrypimus, palaikyti grįžtamąjį ryšį, kurti korekcijos prielaidas. Vertinimo kriterijais apibūdinamas pasiektas privalomasis rezultatas, leidžiantis parašyti studentui atitinkamą įvertinimą. Vertinimo tvarka, vertinimo sistema ir vertinimo kriterijai grindžiami pagrįstumo, patikimumo, aiškumo, naudingumo, nešališkumo principais.

27. Vertinant studento studijų pasiekimus gali būti taikomas kaupiamasis (studijų rezultatai vertinami tarpiniais atsiskaitymais), kolegialusis (studentus egzaminuoja kompetentinga geografijos specialistų – mokslininkų, praktikų profesionalų, socialinių partnerių atstovų – komisija), taip pat diagnostinis (atliekamas norint išsiaiškinti studento pasiekimus ir padarytą pažangą baigus temą ar kurso dalį) vertinimas. Vertinimo metodai gali būti egzaminas raštu ir žodžiu, individuali arba grupės žodinė apklausa, testavimas, kognityviniai (minčių ir sąvokų) žemėlapiai, atvejo analizė, praktikos ataskaita ir jos gynimas, baigiamasis darbas ir jo gynimas ir kiti.

28. Semestro pradžioje dėstytojas informuoja studentus apie studijų rezultatų vertinimo tvarką, nurodydamas išsamią dėstomojo dalyko programą, tikslus, laukiamus studijų rezultatus, konkrečią dėstomojo dalyko studijų rezultatų vertinimo struktūrą (tarpinių atsiskaitymų įtaką galutiniam pažymiui, kokiems rezultatams esant teks kartoti dalyko kursą arba bus galima pakartoti atsiskaitymą ir kita), vertinimo kriterijus.

29. Studentai turi laiku gauti tinkamą grįžtamąją informaciją apie atliktus darbus. Atliktų darbų ir studijavimo pasiekimų įvertinimas turi būti lydimas konstruktyvių komentarų, grindžiamų aiškiais vertinimo kriterijais. Studentams turi būti suteikta galimybė diskutuoti su vertintojais dėl daugelio savo studijų aspektų, įskaitant jiems galiausiai skiriamą įvertinimą. Turi būti nuolat palaikomas prasminis grįžtamasis ryšys, kuriamos tiek studijavimo pasiekimų vertinimo korekcijos, tiek dėstymo bei studijavimo tobulinimo prielaidos.

30. Studijų rezultatų vertinimas turi orientuoti studijų procesą į studento gebėjimo mokytis, remiantis aktualiomis geografijos žiniomis, ugdymą.

V SKYRIUS

STUDIJŲ PROGRAMŲ VYKDYMO REIKALAVIMAI

31. Studijų programos vykdymo pagrindas yra kompetentingi ir kvalifikuoti dėstytojai, vykdantys fundamentinius ar eksperimentinės plėtros tyrimus, žinantys absolventų būsimo darbo sąlygas ir gebantys padėti studentams formuoti pasirengimą būsimai geografo veiklai.

32. Bendra dėstytojų kompetencija vertinama remiantis tokiais kriterijais: akademinio išsilavinimo lygis, išsilavinimo įvairovė, praktinė mokslo tyrimo projektų vykdymo patirtis, dėstymo patirtis, gebėjimas bendrauti taisyklinga lietuvių kalba žodžiu ir raštu, taip pat plačiausiai geografų bendruomenėje vartojamomis kalbomis, pasirengimas ir iniciatyva kurti veiksmingesnius mokymo metodus, rezultatyvi ir produktyvi mokslo tiriamoji ir projektų kūrimo veikla, atsispindinti publikacijose, realizuotuose projektuose, dalyvavime mokslinėse konferencijose ir mokslo draugijose, asmeninis domėjimasis studentų reikmėmis ir nuolatinis akademinės paramos teikimas. Dėstytojai turi gebėti studentams tinkamai patarti studijų ir karjeros planavimo srityse, jie turi išmanyti geografijos studijų kryptių grupės studijų programų vertinimo procedūras ir akreditavimo kriterijus.

33. Profesinė dėstytojų kompetencija nustatoma aukštosios mokyklos nustatyta tvarka.

34. Dėstyti taikomųjų dalykų gali būti kviečiami kompetentingi, pripažinti atitinkamos srities dėstytojai praktikai, įgiję ne žemesnį nei magistro kvalifikacinį laipsnį ar jam lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją.

35. Baigiamojo darbo gynimo vertinimo komisija turi būti sudaroma iš kompetentingų geografijos mokslininkų. Komisijos pirmininkas turi būti aktyvus mokslininkas, turintis mokslo daktaro laipsnį, susipažinęs su absolventų būsimo darbo specifika ir dirbantis kitoje aukštojoje mokykloje, mokslo, verslo ar gamybinėje institucijoje.

36. Studijų turinio klausimais konsultuoja studijų dalykus dėstantys dėstytojai, savarankiškų, baigiamųjų darbų, projektų ir praktikos vadovai pagal studijų planus arba studentų individualius poreikius.

37. Studijų organizavimo ir studijų modelio pasirinkimo klausimais konsultuoja fakultetų studijų prodekanai, institutų direktoriai. Universitetų karjeros centrai organizuoja ir koordinuoja studentų karjeros projektavimo veiklą, studentams teikia individualias ir grupines konsultacijas.

38. Studijų programos vykdymui užtikrinti būtina tokia materialioji bazė:

38.1. Auditorijos turi atitikti higienos ir darbo saugos reikalavimus, jose turi būti šiuolaikinė garso ir vaizdo aparatūra, demonstravimo priemonės;

38.2. Laboratorinė įranga ir aparatūra turi būti pakankama, kad studentai išmoktų taikyti šiuolaikinius tyrimo metodus; kiekvienas studentas turi atlikti darbus, naudodamasis įranga, reikalinga geografijos studijų krypties programų pakraipoms realizuoti (hidrologiniais, meteorologiniais, geodeziniais ir kartografiniais prietaisais, dirvotyros įranga, kompiuterių ir atitinkamomis dalyko mokymo programomis, kompiuteriniais modeliais, GIS įranga ir panašiai), mokomosios praktikos inventoriumi ir baze, išmokti naudotis tyrimo prietaisais analizuojant gautus rezultatus; studentams suteikiama galimybė studijuojant, atliekant mokslo ir projektų veiklą naudotis universitetų laboratorijomis ir kitomis mokomosiomis bazėmis pagal studijų planą arba individualius poreikius, suderinus su fakulteto (instituto) administracija;

38.3. Mokomajai praktikai organizuoti tikslinga turėti stacionarias praktikos bazes su reikiama materialiąja įranga arba mobiliąją mokomosios praktikos organizavimo sistemą; rengiant geografus rekomenduojama kompleksinė mokomoji praktika už Lietuvos ribų, padedanti pažinti kitų šalių ar regionų geografinės aplinkos įvairovę, suteikianti galimybę sužinoti geografinius regionų skirtumus;

38.4. Bibliotekose kiekvieno dalyko vadovėlių, mokomųjų knygų arba paskaitų konspektų skaičius turi atitikti studentų poreikius; bibliotekose turi būti pakankamai kompiuterių ir tinkama programinė ir informacinė įranga (literatūros katalogai, paieškos sistemos, interneto ryšys, sąsajos su stambesnių bibliotekų duomenų bazėmis, prieiga prie visateksčių mokslinių publikacijų duomenų bazių ir kitų informacijos šaltinių, kuriais disponuoja universitetai);

38.5. Naudojamų kompiuterių skaičius turi atitikti studijų programos poreikius; visi kompiuteriai turi būti su standartiniais tekstų bei reikalingais grafinais programiniais paketais ir turėti interneto ryšį, būtina turėti šiuolaikines mokomąsias programas.

VI SKYRIUS

PASIEKTŲ STUDIJŲ REZULTATŲ LYGMENŲ APIBŪDINIMAS

39. Geografijos studijų rezultatai apibūdinami įvertinus įgytas žinias ir gebėjimus ir skiriami į puikų, tipinį ir slenkstinį lygmenis.

40. Pirmosios studijų pakopos (bakalauro) žinojimo ir gebėjimų lygmenys:

40.1. Puikus pasiekimų lygmuo:

40.1.1. Absolventas rodo puikius studijų pakopos rezultatus atitinkančias ir platesnes žinias, gebėjimus atlikti tyrimus, demonstruoja specialiuosius gebėjimus, taiko juos inicijuodamas geografinius uždavinius, savarankiškai juos formuluodamas ir spręsdamas, taip pat yra įgijęs puikius studijų pakopos rezultatus atitinkančius socialinius ir asmeninius gebėjimus;

40.1.2. Absolventas gali savarankiškai dirbti įgytų specialybės žinių ir gebėjimų reikalaujančią administracinio pobūdžio arba, įgijęs pedagogo kvalifikaciją, geografijos mokytojo darbą, prireikus konsultuojamas patyrusių specialistų;

40.1.3. Absolventui rekomenduojama tęsti studijas magistrantūroje; pradėjęs (tęsdamas) profesinę karjerą, absolventas gali tapti puikiu praktiku.

40.2. Tipinis pasiekimų lygmuo:

40.2.1. Absolventas rodo gerus studijų pakopos rezultatus atitinkančias žinias, gebėjimus atlikti tyrimus ir specialiuosius gebėjimus, taiko juos formuluodamas ir spręsdamas geografinius uždavinius, taip pat yra įgijęs gerus studijų pakopos rezultatus atitinkančius socialinius ir asmeninius gebėjimus;

40.2.2. Absolventas gali dirbti savarankiškai įgytų specialybės žinių ir gebėjimų reikalaujančią administracinio pobūdžio arba, įgijęs pedagogo kvalifikaciją, geografijos mokytojo darbą, nuolat konsultuojamas patyrusių specialistų;

40.2.3. Absolventui rekomenduojama tęsti studijas magistrantūroje arba pradėti (tęsti) profesinę karjerą.

40.3. Slenkstinis pasiekimų lygmuo:

40.3.1. Absolventas rodo bazinius studijų pakopos rezultatus atitinkančias žinias, gebėjimus atlikti tyrimus ir specialiuosius gebėjimus, geba taikyti juos spręsdamas geografinius uždavinius, taip pat yra įgijęs bazinius studijų pakopos rezultatus atitinkančius socialinius ir asmeninius gebėjimus;

40.3.2. Absolventas gali dirbti tam tikrų specialybės žinių ir gebėjimų reikalaujančią techninio ir administracinio pobūdžio arba, įgijęs pedagogo kvalifikaciją, geografijos mokytojo darbą, vadovaujamas patyrusių specialistų;

40.3.3. Absolventui rekomenduojama pradėti (tęsti) profesinę karjerą.

41. Antrosios studijų pakopos (magistro) žinojimo ir gebėjimų lygmenys:

41.1. Puikus pasiekimų lygmuo:

41.1.1. Absolventas rodo puikius studijų pakopos rezultatus atitinkančias ir platesnes žinias, gebėjimus atlikti tyrimus ir specialiuosius gebėjimus, taiko juos nustatydamas problemas, formuluodamas ir sprendamas tyrimų reikalaujančius geografinius ir kraštotvarkinius uždavinius, darydamas apibendrinamąsias teorines išvadas, taip pat yra įgijęs puikius studijų pakopos rezultatus atitinkančius socialinius ir asmeninius gebėjimus;

41.1.2. Absolventas gali savarankiškai dirbti įgytų specialybės žinių ir gebėjimų reikalaujantį ekspertinio ir mokslinio pobūdžio darbą, prireikęs konsultuojamas patyrusių specialistų;

41.1.3. Absolventui rekomenduojama tęsti studijas doktorantūroje; pradėjęs (tęsdamas) profesinę karjerą, absolventas gali tapti puikiu savo srities ekspertu.

41.2. Tipinis pasiekimų lygmuo:

41.2.1. Absolventas rodo gerus studijų pakopos rezultatus atitinkančias žinias, gebėjimus atlikti tyrimus ir specialiuosius gebėjimus, taiko juos nustatydamas problemas, formuluodamas ir sprendamas tyrimų reikalaujančius geografinius ir kraštotvarkinius uždavinius, taip pat yra įgijęs gerus studijų pakopos rezultatus atitinkančius socialinius ir asmeninius gebėjimus;

41.2.2. Absolventas gali savarankiškai dirbti įgytų specialybės žinių ir gebėjimų reikalaujantį mokslinio ir ekspertinio pobūdžio darbą, konsultuojamas patyrusių specialistų;

41.2.3. Absolventui rekomenduojama tęsti studijas doktorantūroje arba pradėti (tęsti) profesinę karjerą.

41.3. Slenkstinis pasiekimų lygmuo:

41.3.1. Absolventas rodo bazinius studijų pakopos rezultatus atitinkančias žinias, gebėjimus atlikti tyrimus ir specialiuosius gebėjimus, geba taikyti juos formuluodamas ir sprendamas geografinius ir kraštotvarkinius uždavinius, taip pat yra įgijęs bazinius studijų pakopos rezultatus atitinkančius socialinius ir asmeninius gebėjimus;

41.3.2. Absolventas gali savarankiškai dirbti įgytų specialybės žinių ir gebėjimų reikalaujantį administracinio ir ekspertinio pobūdžio darbą, vadovaujamas patyrusių specialistų;

41.3.3. Absolventui rekomenduojama pradėti (tęsti) profesinę karjerą.
